

1. מוחמד זידאן, יו"ר ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל, וראש המועצה המקומית-כפר מנדה
2. ראמז ג'ראייסי, ראש עיריית נצרת
3. ראיד סלאח, ראש עיריית אום אל-פחם
4. שאוקי ח'טיב, ראש המועצה המקומית-יפיע
5. תאופיק חביב-אללה, ראש המועצה המקומית-עין מאהל
6. ד"ר מ. אבו-פול, ראש המועצה המקומית-ג'ת (המשולש)
7. ח'ליל קאסם, ראש המועצה המקומית-טירה
8. עסאם מצארווה, ראש עיריית טייבה
9. זיאד אבו-מוך, ראש המועצה המקומית-באקה אלגרבייה
10. סולימאן עאסי, ראש המועצה המקומית-כפר ברא
11. עדנאן בסול, ראש המועצה המקומית-כפר ריינה
12. ג'ומעה אל-קסאסי, ראש עיריית רהט
13. מוחמד שיבלי, ראש המועצה המקומית-כפר אכסאל
14. אברהים אבו-מוחרב, ראש המועצה המקומית-כפר לקייה
15. זידאן כעבייה, ראש המועצה המקומית-אלכעבייה
16. אברהים יוסף, ראש המועצה המקומית-עילוט
17. חסן אל-היב, ראש המועצה המקומית-כפר אלזרזיר
18. ד"ר פייצל עזאיזה, ראש המועצה המקומית-כפר דבוריה
19. סאמי עיסא, ראש המועצה המקומית-כפר קאסם
20. יוסף חיידר, ראש המועצה המקומית-עבלין
21. עבד אל-ראוף מואסי, ראש המועצה המקומית-כפר פרדיס
22. עלי חוסיין, ראש המועצה המקומית-כפר כאבול
23. טלב אבו-עראר, ראש המועצה המקומית-ערוער
24. סלים ג'אבר, ראש המועצה המקומית-אבו גוש
25. ד"ר חנא סוויד, ראש המועצה המקומית-עילבון
26. תאופיק כנאענה, ראש המועצה המקומית-עראבה
27. מוניר חמודי, ראש המועצה המקומית-אלבועניה-נג'ידאת
28. קאסם עווד, ראש המועצה המקומית-כפר אלמזרעה
29. רבאח אסדי, ראש המועצה המקומית-דיר אל אסד
30. עומר מטר, ראש המועצה המקומית-כפר נחף
31. עבד אל-סלאם שיבלי, ראש המועצה המקומית-כפר אלשבלי-אום אלגנם
32. מוחמד יוסף חסן, ראש המועצה המקומית-כפר אלמשהד
33. סמיר סלים חוסיין, ראש המועצה המקומית-דיר חנא
34. מאזן עדווי, ראש המועצה המקומית-כפר טורעאן
35. מוחמד כנעאן, ראש המועצה המקומית-מג'ד אלכרום

העותרים

באמצעות עו"הד חסן ג'בארין ו/או ג'מיל דקואר ו/או ארנה כהן
ו/או מרואן דלאל ו/או גדיר ניקולא ו/או סוהאד חמוד
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
ת.ד. 510 שפרעם 20200 טלפון: 9501610 - 04, פקס: 9503140 - 04

- נ ג ד -

1. השר לביטחון פנים
המשרד לביטחון פנים, ת"ד 18182, ירושלים 91181
2. מפכ"ל משטרת ישראל
המטה הארצי, ירושלים
3. אליק רון, מפקד המחוז הצפוני של משטרת ישראל
המטא"ר, שינד-ג'יראח, ירושלים.

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

כב' בית המשפט מתבקש בזה להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה כנגד המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם:

1. מדוע לא לפטר לאלתר את המשיב מס' 3 מלכהן בתפקידו במשטרת ישראל;
2. ולחילופין מדוע לא להשעות את המשיב מס' 3 מלכהן בתפקידו במשטרת ישראל עד פרסום מסקנות ותוצאות ועדת החקירה הממלכתית לחקר אירועי אוקטובר 2000 בראשות כב' השופט תיאודור אור.

בקשה למתן צו ביניים

כב' בית המשפט מתבקש בזה להוציא מלפניו צו ביניים המורה למשיבים 1 ו-2 למנוע מהמשיב מס' 3 מלפקד על כוחות המשטרה במחוז הצפוני ו/או להיות מעורב במתן הוראות לכוחות המשטרה במחוז הצפוני ו/או למלא כל תפקיד פיקודי ביום האדמה הקרוב ה- 30/3/2001; כמו כן לאסור על המשיב מס' 3 מלהיות שותף בהכנת הכוחות המשטרתיים לקראת יום זה.

מבוא

1. עניינה של עתירה זו הוא המשך תפקידו של המשיב מס' 3 במשטרת ישראל. העותרים טוענים, כי עברו של המשיב מס' 3 והתבטאויותיו האחרונות מעידות בבירור על תפקודו הלקוי והקיצוני אשר סיכן את ביטחון הציבור, פגע באימון הציבור במחוז הצפוני של משטרת ישראל, לא מילא את תפקידו כמתבקש מהוראות משטרת ישראל, ונמצא תחת חקירתה של ועדת החקירה הממלכתית בראשות כב' השופט אור, וכי אלו מחייבים את המשיבים 1 ו-2 להשתמש בסמכותם כמבוקש בסעדי העתירה.
2. הצורך בסעד מיידי מקבל משנה תוקף לאור אירועי יום האדמה שיתקיימו ביום 30/3/2001 ובהם ייערכו הפגנות ביישובים הערבים כפי שהוחלט על ידי העותרים. כפי שיוסבר בפרוטרוט בחלק העובדתי של עתירה זו, עברו של המשיב מס' 3 מעיד בבירור, כי טיפול המשטרה בהפגנות האוכלוסייה הערבית שהיה תחת פיקודו במחוז הצפוני בוצע בניגוד להוראות הפנימיות של משטרת ישראל וללא הפעלת שיקול דעת סביר, שהתוצאה לכך היתה שמאות נפצעו בספטמבר 1998 באום אל-פחם, עשרות נפצעו ביום האדמה האחרון, ושלושה עשר נהרגו באוקטובר האחרון.
3. אמנם ועדת החקירה הממלכתית לחקר אירועי אוקטובר 2000 (להלן: ועדת אור) מקיימת את חקירתה בנושא אירועי אוקטובר והיא תתייחס לתפקודו של המשיב מס' 3, אך ברור לחלוטין, כי מסקנותיה של ועדת אור יפורסמו, לכל המוקדם בעוד שנה. המשך תפקודו של המשיב מס' 3 עד לפרסום תוצאות ומסקנות הועדה עלול לגרום לנזק ציבורי חמור ועצום. יצוין, כי החקיקה לא מסמיכה בשלב הזה את ועדת אור להורות על השעייתו של המשיב מס' 3 או של כל אדם אחר. עם זאת, ברור לכל בר דעת, כי לאור

העדויות שנשמעו עד כה בפני ועדת אור צפוי, כי מסקנותיה ותוצאותיה יתייחסו בשלילה לתפקודו הלקוי של המשיב מס' 3.

4. דווקא בגלל קיומה של ועדת אור, ובגלל הידיעה הכמעט וודאית שמסקנותיה יתייחסו לתפקודו הלקוי של המשיב מס' 3, קיים חשש רציני ששיקול דעתו של המשיב מס' 3 האחראי על פיקוד מחוז הצפון בעת טיפולו בהפגנות יום האדמה הקרוב לא יתבסס על שיקולים מקצועיים. העבר הקרוב והרחוק מוכיחים שהתבטאויותיו והתנהגותו של המשיב מס' 3 אינם הולמים את התנהגותו של פקיד ציבור ותוצאותיהם מסוכנות ובלתי הפיכות. כך למשל, ביום 15/3/2001 באסיפת עיתונאים ציין המשיב מס' 3, כי ועדת אור החלה להתנהל כחקירה ולא ועדת חקירה, והקמתה מהווה סטירת לחי קשה וכואבת למשטרה. הוא ביקר את המפכ"ל הקודם בעניין הופעת עדי המשטרה "שלא ראה נכונה את הצורך להיערך ולבוא מוכנים". ביטויים אלה זכו לגינוי מקיף מצד פוליטיקאים ומשפטנים שחלקם דרשו את התפטרותו. כך למשל, פרופסור זאב סגל ציין במאמרו מיום 19/3/2001 בעיתון "הארץ" "דבריו של רון המהווים פגיעה לא רק בממשלה הקודמת יכולים להתפרש גם כניסיון להשפיע על הוועדה עצמה." מר חיים צדוק מציין במאמרו תחת כותרת "מקומו אינו במשטרה" שפורסם ב"ידיעות אחרונות" ביום 19/3/2001 שהתבטאותו של המשיב מס' 3 הינה "מבישה ונגועה בבערות... המפכ"ל, השר לביטחון פנים והיועץ המשפטי לממשלה אינם יכולים, לדעתי, להשלים עם המשך שירותו במשטרה."

5. בגלל החשש ממסקנותיה של ועדת אור לא ראה פיקוד המחוז הצפוני של המשטרה לנכון לתחקר את השוטרים שהיו מעורבים בהפרות ההוראות הפנימיות של המשטרה ולהסיק את המסקנות המיידיות. סביר מאוד להניח שהדבר לא נעשה בגלל העדפת אינטרס "האחידות והלכידות הפנימית" של השוטרים על האינטרס הציבורי המתגלם בתפקודם הראוי של שוטרים אלה. כך למשל, שוטר מעיד בפני ועדת אור שהוא ירה באש חיה על דעת עצמו, ללא אישור כלשהו (ועדויות רבות מעידות שמאש חיה זו נהרגו שני אזרחים) והוא גם לא ראה לנכון לכתוב דו"ח כלשהו על השימוש בירי חי, עם זאת הוא ממשיך עדיין בתפקידו כשוטר. שוטר אחר, אשר שימש כמפקד כוח באירועי אוקטובר באום אל-פחם שם נהרגו שלושה צעירים ואשר גם הוא לא הושעה מתפקידו, העיד בפני ועדת אור שהוא ידע לראשונה על כך שנהרגו שלושה צעירים באום אל-פחם רק משנפגש עם תחקירני ועדת אור ביום 21/1/2001.

6. המשיב מס' 3 הינו המפקד על כוחות המשטרה במחוז הצפון, אשר יותר ממחצית מתושביו הינם ערבים. העותרים, שהינם נציגי אוכלוסייה זו, הביעו יותר מפעם את חוסר אמונם המוחלט במשיב מס' 3, בכושר תפקודו, בהגנותו, בשיקול דעתו המקצועי. והם מביעים בעתירה זו את חששם הכבד מהמשך תפקודו של המשיב מס' 3, אשר עלול לגרום שוב לפגיעה רצינית בשלומם וביטחונם של הציבור הערבי בצפון הארץ. חוסר אמון זה פוגע גם בשיתוף הפעולה החיוני בין הקהילה ומנהיגיה לבין פיקוד המשטרה, במיוחד בעת

התרחשותם של אירועים כלשהם כאירועי יום האדמה הקרוב. חוסר אמון זה נשען על היסטוריה ענפה עם המשיב מס' 3, והוא מקבל תימוכין מחלקים רחבים בחברה הישראלית אשר נדהמים מאי הדחתו של המשיב מס' 3. השר לביטחון פנים לשעבר, כפי שעולה מתצהירו של הח"כ דהאמשה הרצ"ב, ציין כי יותר מפעם דרש להעביר את המשיב מס' 3 מתפקידו. חברי כנסת רבים דרשו את פיטוריו של המשיב מס' 3. עיתונאים רבים התייחסו למסוכנות הרבה של המשיב מס' 3 כתוצאה משיקול דעתו הלקוי כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל. כך למשל, התייחס העיתונאי מתי גולן מעיתון "גלובס" ביום 2/11/2000 להתבטאותו של המשיב מס' 3, אשר אמר "אנחנו נסגור חשבון עם המסיתים", בתור "אמירה חמורה ביותר. תפקידה של המשטרה לשמור על החוק, ובתוך כך לתפוס ולהעניש סוגרי חשבוניות. לא להצטרף אליהם. עכשיו זו שאלה מאוד רצינית, אם מפקד מחוז יכול וצריך להיות מופקד על האנשים איתם הוא רוצה לסגור חשבון."

7. קודם להגשת העתירה ואף קודם לאירועי אוקטובר 2000, היו פניות רבות אל המשיבים 1 ו-2 שהתייחסו להתבטאויותיו של המשיב מס' 3 ולמסוכנות הטמונה באופן הפעלת שיקול דעתו המקצועי, ואולם פניות אלה לא נענו. ביום 17/3/2001 החליט ועד ראשי הרשויות הערביות על שביתה כללית ועריכת הפגנות ביום האדמה ה- 30/3/2001; החלטה זו אושררה על ידי העותרת מס' 1 ביום 22/3/2001. ביום 18/3/2001 פנו העותרים אל המשיבים בדרישה מיידית להשעות את המשיב מס' 3 מלמלא את תפקידו ביום האדמה הקרוב. פנייה זו טרם נענתה. ומכאן הצורך הדחוף בסעד הביניים של עתירה זו.

רצ"ב פנייה מיידית מיום 18/3/2001 אל המשיבים 1,2 כנספח לעתירה וסימנו ע/1.

8. עניינה של עתירה זו הינו החשש לסכנה חמורה לשלום הציבור הנשקפת כתוצאה מהכרח והעצום הנמצא בידיו של המשיב מס' 3, ומאופן בו הוא מפעיל את שיקול דעתו המקצועי. פעמים נדירות נדרש בית המשפט לעתירות מסוג זה ואולם גם נסיבותיה של עתירה זו נדירות הן ומחייבות את התערבותו המיידית של בית המשפט הנכבד להגנה על זכויות המיעוט לחיים, ביטחון וכבוד.

הרקע העובדתי

9. להלן התבטאויותיו ומעשיו של המשיב מס' 3 אשר מעידים על התנהגותו הבלתי הולמת כעובד ציבור, על פגיעתו בתדמיתה של המשטרה, באמון הציבור בה, וכן על המסוכנות הנשקפת מהמשיב מס' 3 ומשיקול דעתו וזאת במיוחד בשל תפקידו כמפקד מחוז צפון של משטרת ישראל:

10. דיכוי הפגנות אל-רוחה (ספטמבר 1998): בחודש ספטמבר 1998 בנו תושבים מאום אל-פחם אוהל מחאה על אדמותיהם החקלאיות לאחר שנודע להם כי הצבא מתכוון להפקיע את השימוש בהן על ידי צירופן לשטח צבאי סגור. במהלך אותו חודש המשטרה דיכאה את מחאת תושבי אום אל-פחם באלימות יתרה שכללה, בין היתר,

ירי לכיוון בית ספר באום אל-פחם ופציעתם של כ- 600 בני אדם. סגן ראש העיר ד"ר סולימאן אגיבאריה מתאר בעדות שהגיש לועדת אור בראשות השופט אור (להלן: ועדת אור) את אשר אירע באותם ימים. בין היתר, קובע ד"ר סולימאן, כי:

- "ביום 27/9/1998 לפנות בוקר, במבצע משטרתי וצבאי מתואם, מאות השוטרים הגיעו לאוהל והרסו אותו, החרומו ציוד אשר היה בו, עצרו את האנשים אשר שהו בו. בעת הפשיטה הייתי אני בין העצורים הראשונים וראש העיר שיחי' ראיד סלאח נפגע תוך כדי כך ואושפז בבית חולים. הפשיטה המשטרנית לא היתה כלל מוצדקת, שכן האוהל עמד בערך חודש ימים וכל אותה עת אף אחד מהשוטרים או מנציגי הממשלה לא פנה למי מהאחראים על מנת למצוא הסדר לבעיה או לאוהל שהוקם, וללא כל התראה מוקדמת הופעלו מאות שוטרים לשם הריסת אוהל שבו שהו באותו יום כעשרה אנשים.

- למרות שהאוהל נמצא במרחק של יותר מעשרה קילומטרים מאום אל פחם, השוטרים התפרסו גם בצומת אום אל פחם בכביש הראשי, וכן בצמתים אשר מרוחקים כקילומטר מהצומת לכיוון העיר וחלק מהם עלה לבית הספר התיכון אשר בעיר. צעד זה נעשה למרות שתושבי אום אל פחם לא ידעו כלל על הריסת האוהל ולא עשו כל דבר אשר חייב הגעת השוטרים לצומת הכניסה ונכנסו לחצר בית הספר התיכון.

- השוטרים הגיעו לבית הספר בשעה 11, עת התקיימו בו לימודים, ובמקרה באותו יום התקיים בבית הספר מפגש של המרכז היהודי ערבי לפיתוח כלכלי ולהפתעת התלמידים, משתתפי המפגש והמורים, השוטרים החלו להמטיר את התלמידים בכדורים ובגז מדמיע, כתוצאה מירי זה נפגעו עשרות תלמידים, חלקם נפגעו פגיעות קשות, לרבות פגיעות בעין."

רצ"ב עדות של ד"ר סולימאן אגיבאריה כנספח לעתירה וסימנו ע/2.

רצ"ב פניית עו"ד דקואר בנושא אל ראש הממשלה והיועץ המשפטי לממשלה מיום 28.9.1998 כנספח לעתירה וסימנו ע/3.

11. **התבטאות נגד נציגי ציבור ערבים (יולי 1999):** בחודש יולי 1999 התבטא המשיב מס 3 נגד נציגי ציבור ערבים. ניצב רון הטעים, בין היתר, כי "חברי הכנסת הערבים מסיתים עד כדי עלילת דם נגד המשטרה". בעקבות התבטאות זו דרשו חברי כנסת ערבים לפטר את המשיב מס' 3 מתפקידו. כמו כן, דווח כי השר לביטחון פנים דאז, שלמה בן עמי, אסר על קציני משטרה להתראיין לכלי התקשורת בנושאים שאינם מקצועיים בלא אישורו.

רצ"ב ידיעה מעיתון הארץ מיום 16.7.1999 כנספח לעתירה וסימנו ע/4.

12. **דיכוי הפגנות יום האדמה 30.3.2000** : במהלך הפגנות יום האדמה מהשנה שעברה (30.3.2000) משטרת המחוז הצפונית בהנהגתו של המשיב מס' 3 השתמשה, שוב, באמצעי מסוכנים לדיכוי ההפגנות. תוצאות השימוש באמצעים אלו היו הרוגה אחת והרבה פצועים. בין הפצועים היה גם יו"ר ועדת המעקב העליונה לענייני הציבור הערבי בישראל, מר מוחמד זידאן. מר זידאן ניסה להידבר עם המשטרה, אך בטרם התקרב אליהם הוא נורה ברגלו בכדורי גומי. מר זידאן מצהיר כי :

- "טיפול המשטרה במחוז הצפוני בהנהגת ניצב רון בהפגנות יום האדמה מהשנה שעברה מעיד על מסוכנות תפקודה של המשטרה בפיקודו של רון. כך, למשל, במהלך יום האדמה בשנה שעברה (30.3.2000), ועדת המעקב ביקשה מהמשטרה לא להיות נוכחת בתוך הישובים אשר בהם התקיימו התהלכות השנתיות. מנסיוננו, נוכחות זו גורמת למתיחות מיותרת המלווה בשימוש מתירני של המשטרה בנשק לדיכוי האזרחים הערבים. במהלך העימות שנוצר בין השוטרים ומפגינים ביום 30.3.2000, ניסיתי להידבר עם המשטרה במטרה לשכנעה לא לירות בכיוון הצעירים שהפגינו מולה. נעמדתי בין המשטרה לבין המפגינים, במרחק של 20-30 מטר מהמשטרה וצעדתי לכיוונה. ביקשתי מהמשטרה לא לירות. אך בטרם אתקרב יותר לכיוון המשטרה נורו כדורי גומי אשר פגעו ברגלי. בעקבות פגיעה זו שהיתי בבית כ- 12 ימים מפאת כאבים ברגלי הפגועה."

רצ"ב תצהיר של מר מוחמד זידאן כנספח לעתירה וסימנו ע/5.

13. **התבטאות נגד נציגי ציבור ערבים (מאי 2000)** : בחודש מאי 2000 הגדיל המשיב מס' 3 להתבטא בפומבי נגד נציגי ציבור ערבים, קרא להם מסיתים ואת התנועה האסלאמית כינה כ"תנועה נבזית ביותר." המשיב מס' 3 התבטא כאמור במהלך מסיבת עיתונאים יזומה. ביום 1.5.2000 פנה ב"כ העותרים אל השר לביטחון פנים בדרישה להעביר את ניצב רון מתפקידו לאור התבטאויותיו נגד אנשי ציבור ערבים וכן משום הסיכון הטמון בו אישית ובהשראתו השלילית לפקודיו בעבודתם מול אזרחים ערבים.

רצ"ב ידיעות מעיתון הארץ מיום 1 ו- 2 במאי 2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/6.

רצ"ב פניית עו"ד מרואן דלאל מיום 1.5.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/7.

14. **ירי על ופציעת נהג ערבי (מאי 2000)** : ביום 11.5.2000 ירה המשיב מס' 3 על אחמד עבדל חמיד, צעיר בן עשרים מכפר מנדא. המשיב מס' 3 רדף במכוניתו אחר מר עבדל חמיד, שלפי דיווחו של הראשון לא שעה להוראותיו לעצור בגין עבירת תנועה שביצע.

רצ"ב ידיעה מעיתון הארץ מיום 12.5.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/8.

15. הודעה שקרית בדבר הגשת כתב אישום בגין התארגנות טרוריסטית כנגד תושבים

מאום אלפחם (ספטמבר 2000): ביום 12.9.2000 כינס המשיב מס' 3 מסיבת עיתונאים והודיע על הגשת כתבי אישום נגד תושבים מאום אל-פחם בגין התארגנות טרוריסטית. באותה מסיבת עיתונאים הוסיף המשיב מס' 3 כי בקרוב יחקר חבר כנסת ערבי בגין הסתה מבלי להזכיר באיזה ח"כ מדובר ומבלי להודיע לו על כך בטרם עריכת מסיבת העיתונאים. ביום 14.9.2000 פרסם עיתון "הארץ" ידיעה לפיה בכתבי האישום המוגשים אין כל אישום על "התארגנות על רקע לאומני", וכי מדובר בכתבי אישום פליליים. ביום 17.9.2000 פורסם בעיתון "הארץ", כי בפרקליטות מחוז חיפה מביעים תמיהה הן על תוכן דבריו של המשיב מס' 3 במסיבת העיתונאים והן על האופן שהוא בחר לומר אותם. "הארץ" דיווח, בין היתר, כי:

- "פרקליטת מחוז חיפה, עו"ד לילי בורישנסקי, אמרה אתמול ל"הארץ": "כתבי האישום משקפים באופן מדויק את מה שעלה בחקירה. לא היתה שום סיבה בעולם לא להגיש כתבי אישום על עבירות נוספות, אם היו ראיות". בכיר בפרקליטות הוסיף, כי כששמעו מה שנמסר במסיבת העיתונאים שכינס ניצב רון, סברו בפרקליטות שמדובר בפרשה אחרת. "מה שאמרה המשטרה היה בבחינת הצתת תבערה על לא דבר", אמר הבכיר, "זה לא דמה כלל למה שטופל על ידינו בחודשים האחרונים. אפילו בדקנו שוב את כתבי האישום, לנסות להבין על מה התבססה המשטרה בפרסומה." איש הפרקליטות אמר שעיתוי הפרסום ביוזמת המשטרה "מוזר". "ההצתות היו על רקע פלילי, זה חד משמעי", ציין, "אין זה מתפקידנו להסביר את קציני המשטרה, אבל הדברים שנמסרו לכתבים בהחלט תמוהים."

16. ביום 14.9.2000 פנה עו"ד גימיל דקואר מארגון עדאלה אל היועץ המשפטי לממשלה בדרישה לפתוח בחקירה בגין התבטאויותיו של המשיב מס' 3 במסיבת העיתונאים הנ"ל. עו"ד דקואר ציין בפנייתו, בין היתר, כי:

- "ניצב אליק רון הינו פקיד ציבור. חובתו של פקיד ציבור היא לשרת את הציבור וכן לזכות באמונו. דומה כי דבריו של ניצב אליק רון עברו כל גבול, פגעו באמון הציבור במערכת אכיפת החוק וגרמו לנזקים תדמיתיים לציבור שלם על לא עוול בכפו."

רצ"ב ידיעה מעיתון "הארץ" מיום 13.9.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/9.

רצ"ב ידיעה מעיתון "הארץ" מיום 14.9.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/10.

רצ"ב ידיעה מעיתון "הארץ" מיום 17.9.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/11.

רצ"ב פניית עו"ד דקואר מארגון עדאלה מיום 14.9.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/12.

רצ"ב תגובת נציגת היועץ המשפטי לממשלה מיום 7.11.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/13.

17. **"לסגור חשבונות עם מסיתים" (נובמבר 2000)**: ביום 2.11.2000 דיווח העיתונאי מתי גולן בעיתון גלובס כי המשיב מס' 3 התבטא נגד מה שהאחרון מכנה "מסיתים". מהדיווח עולה כי המשיב מס' 3 אמר "אנחנו נסגור חשבון עם המסיתים." מסקנתו של גולן היתה כי: "זו אמירה חמורה ביותר. תפקידה של המשטרה לשמור על החוק, ובתוך כך לתפוס ולהעניש סוגרי חשבונות. לא להצטרף אליהם. עכשיו זו שאלה מאוד רצינית, אם מפקד מחוז יכול וצריך להיות מופקד על האנשים איתם הוא רוצה לסגור חשבון."

רצ"ב דיווחו של העיתונאי מתי גולן ב"גלובס" מיום 2.11.2000 כנספח לעתירה וסימנו ע/14.

18. **התבטאות נגד ועדת אור (מארס 2001)**: ביום 15.3.2001 התבטא המשיב מס' 3 באופן פומבי גם נגד ועדת אור. הוא טען נגדה כי היא החלה להתנהל כחקירה ולא כוועדת חקירה. במאמרו מציין פרופסור זאב סגל, כי "דבריו של רון, המהווים פגיעה לא רק בממשלה הקודמת, יכולים להתפרש גם כנסיון להשפיע על הוועדה עצמה, העושה במלאכה קשה ומורכבת. הם ראויים לגינוי מפי הממשלה המכהנת, הנחשבת כגוף השלטוני שהחליט על הקמת הוועדה חרף חילופי הממשלות." שר המשפטים לשעבר חיים צדוק כתב בעקבות אותה התבטאות של המשיב 3, כי "בשל התבטאות אחרונה זו, אין הוא ראוי לתפקידו. המפכ"ל, השר לביטחון פנים והיועץ המשפטי לממשלה אינם יכולים, לדעתי, להשלים עם המשך שירותו במשטרה."

רצ"ב ידיעה מעיתון "הארץ" מיום 16.3.2001 כנספח לעתירה וסימנו ע/15.

רצ"ב מאמר זאב סגל ב"הארץ" מיום 19.3.2001 כנספח לעתירה וסימנו ע/16.

רצ"ב מאמר של חיים צדוק ב"ידיעות אחרונות" מיום 19.3.2001 כנספח לעתירה וסימנו ע/17.

19. **דיכוי הפגנות אוקטובר 2000**: במהלך הפגנות אוקטובר 2000 נהרגו 13 בני אדם ומאות נפצעו מירי כוחות המשטרה במחוז הצפוני, קרי תחת פיקודו הישיר של המשיב מס' 3. מדיוני ועדת אור אשר חוקרת, בין היתר, את נסיבות דיכוי ההפגנות, עולה כי כוחות המשטרה השתמשו בירי באש חיה, ממרחקים ארוכים, ועל פי הוראות ישירות של מפקד המחוז הצפוני (ממ"ז) המשיב מס' 3.

20. המשיב מס' 3 עצמו העיד בפני תחקירני ועדת אור, כי בטרם הירי כלפי ציבור המפגינים לא היתה כל הודעה למפגינים על כך, ולא נעשה שימוש במערכת כריזה. בישיבה מס' 4 של ועדת אור, מיום 22.2.2001, הזכיר השופט אור, כששאל את אחד הצלפים (המכונה יי) אם היתה הודעה למפגינים בטרם הירי, את עדות המשיב מס' 3 לפיה לא היתה הודעה כאמור (עמ' 58 לפרוטוקול דיוני ועדת אור):

- "השופט תאודור אור: תנסה להיזכר, אני מציע שתנסה להיזכר.

האם היה איזה כריזה, פנו לציבור, אמרו עומדים לירות? טוב, אני

יכול לעזור לך, מפקד המחוז אומר שלא היה, אז אולי זה עוזר?"

רצ"ב עמ' 58 מפרוטוקול ועדת אור מיום 22.2.2001 כנספח לעתירה וסימנו ע/18.

21. המשיב מס' 3, אשר נכח בכמה ממוקדי ההפגנות בתחילת אוקטובר, הוא שנתן באופן אישי לצלפים את ההוראה לירות באש חיה. כך היה באום אל-פחם ביום 2.10.2000, כפי שעולה מעדותו של הצלף, המכונה נ', בפני ועדת אור בישיבה מס' 4 מיום 22.2.2001 אשר העיד כי השתתף בירי, וכי את ההוראות לירות קיבל ישירות מהמשיב מס' 3 (עמ' 27-28 לפרוטוקול דיוני ועדת אור):

- "השופט תאודור אור: אתה אומר, הייתה הוראה של הממ"ז? מאיפה אתה יודע שזו הייתה הוראה של...אתה שמעת?"
- המכונה נ': שמעתי בקשר.
- השופט תאודור אור: שמעת בקשר?
- המכונה נ': כן, יש לי קשר ואני שומע ישירות.
- השופט תאודור אור: מה שמעת בקשר?
- המכונה נ': שברגע שמזהים אוחז רוגטקה המסכן את הכוח יש אישור לירות לו ברגל. ברגל התחתונה.
- השופט תאודור אור: ומי היה מזהה את זורק הרוגטקה?
- המכונה נ': יש שם איזו שהיא תרגולת, אם ברשותך אם...
- השופט תאודור אור: כן, וזה היו אומרים לכם, עכשיו לירות?
- המכונה נ': כמובן.
- השופט תאודור אור: כן
- המכונה נ': לא על דעת עצמנו אנחנו יורים. רק כשיש פקודה מפורשת ויש.."

רצ"ב עמ' 27-28 מפרוטוקול ועדת אור מיום 22.2.2001 כנספח לעתירה וסימנו ע/19.

22. כך עולה גם מעדותו של פקד עמי מועלם בישיבה מס' 8 של ועדת אור מיום 19.3.2001 (עמ' 16-715 לפרוטוקול דיוני הועדה):

- "השופט תאודור אור: מה היו ההנחיות שאתה שמעת, שניתנו לצלפים, אם על ידי בנצי ואם על ידי הממ"ז?"
- עמי מועלם: למעשה מי שהיה לו את רוב הקשר עם הצלפים, זה מפקד המחוז. בנצי רוב הזמן היה בצומת אום אל-פחם. היה לו...כמה פעמים שהוא יצא מהצומת וחזר, הגיע, אבל רוב ההנחיות הם קיבלו אותם ממפקד המחוז. ההנחיות היו לעלות, להתמקם, זיהוי ואז לקבל למעשה את ההוראות ממנו."

רצ"ב עמ' 16-715 מפרוטוקול ועדת אור מיום 19.3.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/20.

23. ביום 2.10.2000, תידרך המשיב מס' 3 מבעוד מועד את צלפי הימ"מ בכל האמור למיקומם ופעילותם באום אל-פחם. הצלף המכונה א' העיד בפני ועדת אור בישיבה מס' 4 מיום 22.2.2001 כי (עמ' 2 לפרוטוקול הועדה):

- "השופט תאודור אור: אתה שייך למחלקת צלפים של הימ"מ?
  - המכונה א': נכון.
  - השופט תאודור אור: כן.
  - המכונה א': הגענו לשם... בהתחלה הגענו כולם, עשינו סיור מקדים על כל האזור עם הממ"ז...
  - השופט תאודור אור: באיזה שעה היה הסיור עם הממ"ז?
  - המכונה א': בסביבות... בין שש בבוקר לשבע בבוקר, קשה לי לזכור שעה מדויקת.
  - השופט תאודור אור: כן.
  - המכונה א': לאחר מכן הוחלט ששניים מאתנו, אני וני, נישאר בהמתנה באיזור, וכל השאר חוזרים לאיפה שכל השאר נשאר, בצומת ברקאי. קיבלנו גם בהמשך תדריך שמה מהממ"ז לגבי ההמתנה שלנו, במידה ונצטרך לעשות משהו..."
- רצ"ב עמ' 2 מפרוטוקול ועדת אור מיום 22.2.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/21.

24. המשיב מס' 3 אשר, כאמור, שלט באופן ישיר במתרחש במחוז פיקודו ובייחוד באזור אום אל-פחם, לרבות על מיקום, אופן ועיתוי הירי של הצלפים, אך לא טרח להקפיד על נוכחות אמבולנס באותו אזור.

25. במהלך דיכוי הפגנות אוקטובר בלט באופן בוטה היחס השונה של המשטרה בטיפול במפגינים ערבים לעומת מפגינים יהודים. כך, למשל, העיד השוטר פריד דגיש ביום 19.3.2001 בפני ועדת אור, כי במהלך טיפול המשטרה בהפגנות בטבריה ניתנה לשוטרים הוראה להשאיר את הנשקים במכוניות וכן נעשה שימוש בסילוני מים לפיזור ההפגנה.

רצ"ב עמ' 753 – 751 מפרוטוקול ועדת אור מיום 19.3.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/22.

26. לעומת זאת גישתו של המשיב מס' 3 בכל האמור לציבור הערבי ודיכוי הפגנותיו כאמור לעיל הישרתה אווירה של מתירנות בשימוש באלימות כלפי האוכלוסיה הערבית. אווירה זו ניתן להסיק גם מהעדויות שניתנו לוועדת אור. כך, למשל, איש מג"ב בשם אופיר אלבז אשר העיד בפני ועדת אור, כי קיבל פקודה לירות לעבר מסיתים, כאשר הוראות הפתיחה באש מורות בבירור כי פתיחה באש הינו אמצעי אחרון ורק כאשר ישנה סכנה מיידית לחיים (עמ' 552 לפרוטוקול ועדת אור):

- "השופט תאודור אור: כן, אתה עשית שימוש בכדורי הגומי שהיו איתך?

- אופיר אלבז : ודאי.
- השופט תאודור אור : כן? באיזה הזדמנויות עשית את זה? מי אמר לך, אם אמר לך, או אתה החלטת?
- אופיר אלבז : אני פעלתי על פי פקודות של הקצין שלי, הוא פשוט הצביע לי על בדרך כלל מסיתים, הוא הצביע לי, אני כיוונתי..."

27. ובעמ' 559 לפרוטוקול ועדת אור :

- "השופט תאודור אור : אני מעיין בהודעה שלך, גם שם אתה נשאלת על מידת הדיוק של הירי בגומי, אתה אמרת שם שהדיוק...שמידת הדיוק היא לא טובה, כמו שאמרת כאן היום ואתה אז אמרת שמידת הפיזור היא בגבולות מטר, אתה זוכר דבר כזה שאמרת?
- אופיר אלבז : יכול להיות, אני לא יודע, אף פעם לא עושים כזה דבר בתור ניסיון.
- השופט תאודור אור : אני אקריא לך מה שאמרת בהודעה שלך, תאשר לי אם זה נכון שאמרת ואם אתה באמת חושב ככה. אני מצטט "זה לא מדויק בגלל שהבליסטיקה של הכדור גומי היא לא טובה, בכל טמפון יש 3 כדורי גומי, הם מתפזרים באוויר ולא מגיעים לאותה נקודה. הם פלוס מינוס באותו אזור בערך בגבולות של מטר.
- אופיר אלבז : אני משער עוד פעם, זה כמו שאני יכול להגיד לך...
- השופט תאודור אור : אתה כבר אמרת את הדברים האלה.
- אופיר אלבז : יכול להיות שאמרת, נו בסדר, אמרתי אמרתי.
- השופט תאודור אור : המטר שאמרת זה אמרת אבל זה לא סימן שזה נכון."

28. בנוסף, מר אלבז היה נוכח ביום 8.10.2000 באירועי התקפת שכונה בנצרת בידי תושבים מנצרת עילית. אותו אלבז היה גם עד, אם לא יותר מכך, לזריקת אבנים על ביתו של ח"כ עזמי בשארה בנצרת עילית (עמ' 64 – 560 לפרוטוקול ועדת אור).
 רצ"ב עמ' 569 – 548 לפרוטוקול ועדת אור כנספח לעתירה שסימנו ע/23.

29. פקוד נוסף של המשיב מס' 3, אשר ככל הנראה הושפע גם הוא מהאווירה שנוצרה כתוצאה ממעשיו והתבטאויותיו של רון כלפי הציבור הערבי, הוא הקצין גיא רייף, שהיה מפקד תחנת משגב בזמן הפגנות אוקטובר. אותו רייף ירה אש חיה כלפי מפגינים בסכנין ביום 2.10.2000, ממרחק רב וללא שום אזהרה תוך הפרת כללי הפתיחה באש. על פי עדותו של רייף מיום 21.3.2001 בפני ועדת אור (פרוטוקול יצורף בהקדם) הוא היה היחיד שירה במקום באותו יום ולטענתו לא ראה מישהו שנפגע מהירי וזאת על אף שבמקום

ובזמן בו ירה נהרגו כתוצאה מירי עמאד ג'אנייס (בן 25) ווליד אבו-סאלח (בן 21) ואנשים נוספים נפצעו מירי כדורים חיים.

30. ד"ר עפו אג'באריה העובד כרופא במרפאה המקומית באום אל-פחם העיד ביום 21.2.2001 בפני ועדת אור אודות הפציעות שהוא נתקל בהן במרפאתו במהלך הפגנות אוקטובר 2000. ד"ר עפו העיד, כי (עמ' 9 – 12 לפרוטוקול הועדה):

- "פרופ' שמעון שמיר: מאחר שהרישומים לא היו מלאים, כדברך, היית יכול לתת לנו מושג מה בערך היה היחס המספרי בין אלה שנפגעו בפלג גוף עליון לעומת אלה שנפגעו בפלג גוף תחתון?
- ד"ר עפו אגבריה: אני חושב שזה בערך היה שני שלישים בפלג גוף עליון, ושליש בפלג גוף תחתון. רוב הפצועים שהגיעו ביום הראשון היו פגועים בפלג גוף עליון...מזה ניתן היה להסיק מסקנה, בשבילי לפחות, איך שאני ראיתי [כמה מ] הפציעות, שהן לא נגרמו על ידי ירי מכדורי גומי, כי מכדור גומי אני לא ראיתי שהיה שבר בעצם כזו גדולה כמו עצם של שוק של בנאדם מבוגר מעל 18, אני חושב שזה היה צריך להיות קליע די חזק, וסביר להניח שזה היה קליע חי ולא קליע גומי, כי..."

רצ"ב עמודים 9-12 מפרוטוקול ועדת אור מיום 21.2.2001 כנספח לעתירה וסימנו ע/24.

31. בנוסף לגישתו האלימה של המשיב מס' 3, הן מילולית והן במעשים, כלפי האוכלוסייה הערבית, ניתן ללמוד על הלך הרוח אצל פקודיו של המשיב 3 מעדותו של פקד עמי מועלם בפני ועדת אור ביום 19.3.2001. פקד מועלם הדגיש בעדותו, כי מי שפוגע בשוטרים צריך להיות מוכן לפגיעה. כלומר פגיעה שאיננה אלא נקמה ובניגוד גמור לכללים בסיסיים של פתיחה באש (עמ' 726 לפרוטוקול ועדת אור):

- "השופט תאודור אור: ולפי דעתך כמפקד, בכל מקרה שיהיו מספר אנשים עם קלע דוד, בגלל הסיכון שבזה צריך לירות ירי חי?
- עמי מועלם: ברגע שמפגינים יורים לכיוון השוטרים של קלע דוד ומסכנים אותם, אין שום סיבה בעולם שהם לא ייפגעו.
- השופט תאודור אור: אבל שאלתי אותך, בכל מקרה שאתה תיתקל בקלע דוד...?
- עמי מועלם: בהנחה שנפגעים השוטרים שלי, אז אותו מפגין צריך לקחת בחשבון שהוא ייפגע.
- השופט תאודור אור: וזה הלקח שלך מאותו יום?
- עמי מועלם: כן."

רצ"ב עמוד 726 מפרוטוקול ועדת אור מיום 19.3.2001 כנספח לעתירה שסימנו ע/25.

32. התנהגותם של המשיב מס' 3 ופקודיו לפני, במהלך ולאחר התמודדותם עם הפגנות מצד הציבור הערבי, מהווה סיכון ממשי לחיי המפגינים ונוגדת, מניה וביה, את הכללים הבסיסיים של המשטרה עצמה בכל האמור לאופן פיזור הפגנות. כללים אלה קובעים את החובות להידבר עם המפגינים, לעשות שימוש מדורג באמצעי פיזור הפגנות, ולא להשתמש בכוח פוגעני אלא אם יש סכנה ממשית לחיים. כללי פיזור הפגנות של המשטרה קובעים, בין היתר, כי:

- " סמכות השימוש בכח - עקרונות

- העיקרון המנחה הינו כי הפעלת הכח תעשה כאמצעי אחרון ובאופן מדורג. לא יופעל כח מעבר למידה הסבירה הנדרשת לביצוע מעצר או לפיזור המתפרעים...

- צעדים מקדימים לפיזור ההתפרעות:

לפני כל שימוש בכח לפיזור התפרעות יש לנקוט בפעולות הבאות:

אזהרה – המפקד הבכיר בשטח יפנה למפגינים באמצעות מערכת כריזה הולמת, יודיע להם על נוכחותו בציון שמו, דרגתו ותפקידו ויורה להם להתפזר בשקט, תוך ציון העובדות הבאות:

- שהם מבצעים עבירה פלילית של התפרעות.

- שהם יעצרו במידה ולא יחדלו לעבור על החוק.

- שהמשטרה תשתמש בכח הדרוש לפיזור ההתפרעות ולביצוע המעצרים.

- יש לשאוף כי תוכן האזהרה יגיע למירב ציבור המפגינים וכן למארגנים.

- במקרים שהמפגינים יוצרים המולה ורעש יבוצע התהליך באותו אופן גם אם קיים יסוד להניח שהאזהרה נשמעת ע"י חלק קטן של הציבור המפגין.

- .

- .

- .

- מכת"ז

- המכת"ז יעיל במקרה של הפרות סדר והתפרעויות בקנה מידה נרחב.

- .

- .

- שימוש בכדורי / גלילוני גומי – ייעשה בהתקיים התנאים הבאים במצטבר:

- חשש ממשי לפגיעה בחיי אדם.

- אין באמצעים הפחותים בחומרתם כדי למנוע את הסכנה לשלום הציבור.

- השימוש באמצעי זה אינו מסכן אנשים תמימים.

- הפעלת האמצעי תעשה אך ורק ע"י מי שעבר הכשרה מתאימה
בנושא זה. "

רצ"ב נוהל הטיפול המשטרתי בהפרות סדר והפגנות 90.221.012 כנספח לעתירה וסימנו ע/26.

33. ארגוני זכויות האדם הבינלאומיים AMNESTY INTERNATIONAL ו- HUMAN RIGHTS WATCH חיברו דו"חות אודות דיכוי הפגנות המחאה באוקטובר 2000. שני הארגונים התייחסו, בין היתר, לדיכוי הפגנות המחאה במחוז הצפוני של המשטרה. ארגון AMNESTY דיווח ביום 19.10.2000 כי:

"Demonstrations within Israel

- Demonstrations took place in over 30 towns and villages throughout Israel from 29 September onwards. Demonstrations which were not opposed by the police - for instance in Haifa, Reine near Nazareth, and other villages - passed off peacefully without loss of life. In Umm al-Fahm, after two days of demonstration with loss of life, the police did not show up on the third day and the demonstration passed off without injury.
- In some cases, especially in northern Israel, at Nazareth, Umm al-Fahm, Sakhnin and Arrabeh, the military policing methods of Gaza and the West Bank were used: ie meeting demonstrators in force, rapid escalation to firing of rubber-coated metal bullets and live ammunition without attempting to use non-lethal means of dispersal.
- Sometimes, after the death of a demonstrator, security forces appeared to have had recourse to teargas in massive quantities and demonstrators dispersed.
- On 2 October at about 2pm demonstrators gathered in the village of Arrabeh and marched out of the village to a location symbolic of the village's confiscated lands in olive orchards near a rubbish dump, at a place where

demonstrators posed no danger to life or property. Police, including the army and special forces, were on the hillside above the demonstrators; they shot tear gas and then charged the demonstrators, who numbered about 200, firing rubber-coated metal bullets and live ammunition as they scattered. Two demonstrators were killed, Ala' Khaled Nasser, 22, and Asil Hassan 'Asleh, aged 17. Asil 'Asleh had been a supporter of "Seeds of Peace", a group which worked for Jewish-Arab friendship. He had stayed in their camp in Maryland in the United States and was wearing his Seeds of Peace T-shirt when he died. Witnesses say they saw him beaten to the ground by security forces; he was shot in the neck at close range.

- Witnesses told Amnesty International that an ambulance was called after he was shot, but did not arrive due to the restrictions on movement imposed by police and soldiers. Asil 'Asleh was taken by private car to the Haifa Medical Centre in Sakhnin to receive emergency first aid. He was then transferred to another hospital in Nahariya, less than an hour away, but the ambulance in which he was being transported was delayed at several checkpoints. Upon arrival at Nahariya hospital, doctors immediately tried to operate on Asil 'Asleh, but he could not be saved. His grieving father said to Amnesty International delegates: "In normal circumstances, the police serve the people; they do not kill them."

34. ארגון HUMAN RIGHTS WATCH דיווח, בין היתר, על האירועים באום אל-פאחם :

“Um al-Fahm

- At Um al-Fahm Human Rights Watch investigated two days of clashes between Israeli security forces and Palestinian citizens of Israel where the use of excessive

lethal force by Israeli security forces resulted in Palestinian deaths and injuries. The clashes began on the morning of October 1, following a prayer service and symbolic funeral procession held well inside Um al-Fahm for four Palestinians killed in Jerusalem by Israeli police on September 29...

- At no time on either day do the security forces appear to have faced imminent threats to their lives or serious injury. On both days wind conditions allowed security forces to use tear gas effectively to disperse the demonstrators when they wished to do so. On October 3 the crowd dispersed on its own when they arrived at the junction and found no police forces present.”

רצ"ב דו"ח AMNESTY INTERNATIONAL מיום 19.10.2000 כנספח לעתירה שסימנו ע/27.

רצ"ב דו"ח HUMAN RIGHTS WATCH כנספח לעתירה שסימנו ע/28.

35. אנשי ציבור רבים ביקשו את הדחתו של המשיב מס' 3 מתפקידו. בנוסף לאנשי ציבור ערבים אשר דרשו את פיטוריו של המשיב מס' 3 כל אימת שהאחרון יצא בהתבטאות פומבית נגדם ונגד הציבור שהם מייצגים, ביקש גם ח"כ יוסי שריד את הדחתו של המשיב מס' 3. זה היה ביום 9.10.2000, יום לאחר אירועי נצרת. לפי הדיווח באתר האינטרנט של YNET אמר שריד כי: "ללילה הנורא בנצרת יש אחראים, ואחראים אלו צריכים להעצר מיד ולתת את הדין, אחרת ישלוט כאן שלטון האספסוף". השר לביטחון פנים לשעבר, שלמה בן עמי, שינה את דעתו מתחילת אוקטובר, וגם הוא ביקש את הדחתו של ניצב אליק רון מתפקידו, לפחות פעמיים. האחרון גילה את כוונותיו אלו בשיחה טלפונית עם הח"כ עבד אלמאלק דהאמשה.

רצ"ב ידיעה מאתר האינטרנט YNET מיום 9.10.00 כנספח לעתירה שסימנו ע/29.

רצ"ב תצהיר מח"כ עבד אלמאלק דהאמשה כנספח לעתירה וסימנו ע/30.

פרופסור מנחם אמיר מתאר את "מחוייבותו היתרה" של איש המשטרה כסימן מסוכן: "עולה גם תפיסה אחרת, אולי נוספת, של שליחות, אך לא זאת הכללית של עזרה לאנשים ו"תיקון חברה", אלא יותר ספציפית. תפיסה של התפקיד כחשוב בשמירת החוק והסדר החברתי כנגד אנרכיה. זאת בעיקר על ידי פעילות בשדה כנגד עבריינים, והעדפת פעילות זו על פני משימות משטרתיות

אחרות. הרגשת הסיכון, החשדנות, הרגשת הניכור מהחברה מעלים ומחזקים את התפישה של "אנחנו" מול "הם". כש"האחרים" הם מי שאינם שוטרים, כולל שוטרים שאינם עוסקים בשיטור "אמיתי". כמו כן מתחזקת הרגשת הבדידות (ואפילו הניכור) מהחברה, ולעיתים מהפיקוד... אך במקביל הרגשת רעות ומחוייבות לסולידריות עם העמיתים בקבוצת העבודה. מתחזקת השמרנות ביחס לאנשים – לתפקידי המינים ולמעמד האישה, לחוקים ולסדר חברתי. מעשיות והגיון בביצוע מטלות מביאים לכך שלא תמיד מתחזקת גם התפיסה המצ'ואיסטית הקשורה בשוטרים ובתפקידם ומכאן גם ביחס לשימוש בכוח ואלימות, כמו גם לכיבושים מיניים ולצריכת אלכוהול."

ראו:

מנחם אמיר, **כח בפיקוח - התנהגות אלימה של שוטרים: אנשים, מצבים וארגון** (המכון לקרימינולוגיה, האוניברסיטה העברית 1998) 71.

הטיעון המשפטי

36. הסעיפים 7 ו- 21 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א – 1971 מקנים למשיב מס' 1 סמכות להעביר את המשיב מס' 3 מתפקידו ו/או לפטרו ו/או להשעותו. סעיף 7 לפקודה קובע כי "השר רשאי למנות שוטר או אדם אחר למלא כל תפקיד מתפקידיו של קצין משטרה בכיר או להשתמש בכל סמכות מסמכויותיו, הכל בכפוף לתנאים שנקבעו." סעיף 21 לפקודה קובע כי "שום דבר האמור בפקודה זו אינו בא לגרוע מסמכות השר להרחיק שוטר בכל עת שירצה." סעיף 14 לחוק הפרשנות, התשמ"א – 1981 קובע: "הסמכה לעשות מינוי – משמעה גם הסמכה להתלות את תוקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו."

37. בית משפט נכבד זה בחר בעבר להתערב בסוגיות הדומות לאלו המועלות בעתירה דנן. בית המשפט פסל מינוי של מנכ"ל משרד ממשלתי משום עברו המפוקפק של המועמד (**פרשת אייזנברג**). כמו כן, בית המשפט חייב את ראש הממשלה לעשות שימוש בסמכותו ולהעביר מתפקידו שר אשר הוגש נגדו כתב אישום (**פרשת דרעי**).

ראו:

בג"צ 4267/93 **אמיתי נ' רבין**, פ"ד מז (5) 441;

בג"צ 3094/93 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל ואח'**, פ"ד מז (5) 404

בג"צ 6163/92 **אייזנברג ואח' נ' שר הבינוי והשיכון ואח'**, פ"ד מז (2) 229;

בג"צ 732/84 **צבן נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מ (4) 141;

בג"צ 7074/93 **מאיר סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד מח (2) 749;

בג"צ 1284/99 **פלונית נ' ראש המטה הכללי**, פורסם בתק-על 99 (1) 650.

38. בפסיקה ענפה, אפוא, התייחס בית משפט נכבד למשקל הכבד והרציני של סוגיית אמון הציבור בפקידי הציבור ומשרתיו. כך הוא עשה שימוש בדוקטרינת הסבירות על מנת

לאכוף נורמות ציבוריות ראויות במינוי או בפיטורי פקידי ציבור. מקל וחומר בעתירה זו שעניינה אינו נוגע אך ורק לנושא המינהל התקין אלא לסוגיית זכויות האדם שבה לגיטימיות התערבותו של בית נכבד זה הינה גבוהה יותר, במיוחד כאשר מדובר בהגנה על זכויות המיעוט.

39. העותרים יטענו כי סירובם של המשיבים 1 ו- 2 לעשות שימוש בסמכותם לפטר את המשיב מס' 3 הינה החלטה בלתי סבירה באופן קיצוני ביותר; שכן אין הם נותנים משקל ראוי לזכויות החוקתיות הנובעות מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, המחייבות את הרשויות לכבד את "כבוד האדם" ואת "זכותו לחיים". מדובר, כמובן, בזכויות אלו אשר עלולים להיפגע מהמשך כהונתו של המשיב מס' 3 כאיש משטרה ומפקד המחוז הצפוני במסגרתה. עברו של המשיב מס' 3 מעיד על הסכנות הטמונות בשיקול דעתו. שיקול דעת אשר גרם להפרת זכויות אדם בסיסיות וגם את כללי פעילות המשטרה הפנימיים.

40. העותרים יטענו כי המשיבים 1 ו- 2 לא נתנו משקל כלשהו לחובת הנאמנות המוטלת על אנשי המשטרה לטובת הציבור. כמו כן, יטענו העותרים כי לא ניתן משקל לצורך של המשטרה לזכות באמון הציבור כדי שתשרת אותו באופן יעיל. תפקודו של המשיב מס' 3 היווה אנטי תיזה בכל הקשור בקבלת אמון הציבור.

41. אנשי המשטרה הם עובדי ציבור. חלה עליהם חובת הנאמנות כלפי הציבור. במשטר דמוקרטי מקור הלגיטימציה למונופול הפעלת הכוח של המשטרה הוא הציבור. מכאן גם החובה לזכות באמון הציבור. בבג"צ 7074/93 מאיר סוויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד מח (2) 749, 774-775 חזר וקבע בית המשפט את חובת השוטר כאיש משטרה לפעול למען הציבור ולזכות באמונו:

- "ביסוד קיומו ופעולתו של השירות הציבורי עומד אמון הציבור בכך שעובדי הציבור פועלים מתוך הגינות, יושר, ענייניות, שוויון וסבירות... תנאי חשוב להבטחת הפעלתה הראויה של הסמכות השלטונית ואמון הציבור בהפעלתה הראויה של הסמכות השלטונית, הוא בבחירתם של עובדי ציבור ראויים למשרותיהם. חיוני הוא כי ייבחרו עובדים המתאימים לביצוע המשימה הציבורית, בעלי יושר אישי, אשר יפעלו באווירה בריאה ובתחושה של אחריות לטוהר השירות."

42. ובעמ' 783:

- "מן הראוי לציין כי השוטר הוא עובד ציבור (במובן הרחב). ככל עובד ציבור אחר, אף הוא נאמן הציבור. יכולתה של המשטרה למלא את תפקידיה מותנית באמון הציבור, ביושר כפיהם, הגינותם וסבירותם של השוטרים. בלא יחסי אמון בין המשטרה לבין הקהילה אותם היא משרתת, לא תוכל המשטרה לקיים את

משימותיה (השווה עש"מ 7/79 לוי נ' עיריית תל-אביב, פ"ד לד (1) 528, 531). אך מעבר לכך: לאור תפקידו המיוחד של השוטר וסמכויותיו, לאור חשיפתו לציבור ומגעיו עמו, נדרשת מהשוטר הקפדה מיוחדת על קלה כחמורה, כדי לקיים את אמון הציבור בו. בצדק צויין בפסק דין של בית הדין המשמעתי של המשטרה כי:

i. "סוג ההתנהגות המותר לכל הציבור אינו מותר לשוטר. השוטר אינו רשאי להתנהג באופן שיש בו לגרום נזק ולהפריע לתיפקודו ולתדמיתו כאוכף החוק ולפגוע באימון שהציבור רוחש לו... זוהי דרישה של רמת ציפיות המיוחדת אך ורק למי שנמנה על המסגרת הארגונית הקרויה "משטרה". גישה זו תובעת משוטר לעמוד באמות מידה מיוחדות של התנהגות שאינן מתבקשות ממי שאינו שייך למסגרת המשטרית. זהו מצב מיוחד בו החברה דורשת מידת אמון מיוחדת, תכונות של יושר והגינות, ורגישות יתר לנורמות מוסריות ממי שנמנה על מסגרת זו". (ביד"מ 70/93).

- מכאן הצורך להקפיד על מינויו של האדם הראוי לתפקיד השוטר. מכאן גם "ההגיון בהענקת סמכות המאפשרת פיטוריו של שוטר עוד בטרם הורשע בדין, אם לאור הנסיבות אינו מתאים עוד למלא תפקידו".

43. בבג"צ 66/85 חיים לריה נ' רב ניצב איבצן, מפכ"ל משטרת ישראל ואח', פ"ד לט (2) 724, 726 בית המשפט הנכבד הדגיש את חובת הנאמנות של אנשי המשטרה כלפי הציבור ואף הסיק את סמכות הדחת איש משטרה, אפילו בטרם הרשעה, אם חובה זו הופרה על ידו:

- המשטרה מופקדת על אכיפת החוק, ופעולותיה נתונות כל העת לפיקוח ולביקורת ציבוריים. תדמיתה בעיני הציבור היא בעלת חשיבות רבה במכלול הגורמים התורמים להצלחתה, ואחד האמצעים לשמירה על תדמיתה מצוי בהקפדה על כך שלא יהיו בשורותיה אנשים, בהם דבק רבב. מכאן ההגיון בהענקת סמכות, המאפשרת פיטוריו של שוטר עוד בטרם הורשע בדין, אם לאור הנסיבות אינו מתאים עוד למלא תפקידו".

44. הקריירה של המשיב מס' 3 כמפקד המחוז הצפוני היתה מלאה בהתבטאויות ומעשים אשר הותירו אותנו, לבסוף, נטול אמון הציבור הערבי המהווה רוב במסגרת קהילת היעד של המחוז הצפוני במשטרה. המשיב מס' 3 לא בחל בשום אמצעי, לרבות יוזמת אמירות פומביות נגד אנשי ציבור ערבים ונגד אזרחים מהשורה שהקשר בינן לבין האמת הוא

מקרי לחלוטין. לעיתים נדמה כי המשיב מס' 3 עושה את כל העולה על רוחו, ובהצטיינות יתרה, כדי לא לזכות באמון הציבור הערבי. בכך הפר המשיב מס' 3 חזור והפר את חובת הנאמנות כלפי הציבור. הפרה זו התבצעה בהמשכיות. הגיעה העת לשים קץ לזלזול הבוטה של המשיב מס' 3 בחובותיו ובחיי אדם. הגיעה העת להעביר מתפקידו לאלתר.

על יסוד האמור לעיל, אפוא, בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו את הצו על תנאי וצו הביניים כמבוקש בראשית העתירה, וכן לחייב את המשיבים בהוצאות משפט כמתחייב מהדין.

מרואן דלאל, עו"ד
ב"כ העותרים

חסן ג'בארין, עו"ד
ב"כ העותרים